

Nr 315.

Av herr Pauli, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa i samband med gymnastiska centralinstitutets omorganisation stående frågor.

Det beslut i fråga om gymnastiska centralinstitutets omorganisation, som fattades av 1931 års riksdag, innebar viktiga och långtgående medgivanden åt den motionsvis framförda och av en praktiskt taget enhällig läkaropinion omfattade ståndpunkten, att sjukgymnastutbildningen bör skiljas från gymnastiklärarutbildningen och förläggas till en medicinsk högskola med tillhörande kliniskt sjukhus samt ställas under sakkunnig läkarledning. Riksdagen uttalade nämligen bl. a., att det vore synnerligen angeläget »att utbildningen, såvitt den har medicinsk karaktär, ställes under inseende av sakkunnig handledning och intimt anknytes till klinisk och poliklinisk tjänstgöring vid en större sjukvårdsanstalt». Riksdagen betonade dessutom vikten av att obehövliga moment utmönstrades ur undervisningen på respektive utbildningslinjer, och ansåg att gemensamheten i undervisningen kunde avsevärt inskränkas under vad den i fjolårets proposition berörda timplanen angav, »måhända blott till en termin under första året». Trots att den förblivande gymnastiklärare och blivande sjukgymnaster gemensamma undervisningen således enligt riksdagens mening komme att få ett mycket obetydligt omfång, och trots att den ojämförligt större delen av sjukgymnasternas utbildning skulle förläggas till karolinska institutet och serafimerlasarettet, gav riksdagen dock sitt medgivande till att denna senare utbildning fortfarande skall anses äga rum vid gymnastiska centralinstitutet.

Detta kompromissbeslut har senare närmare utformats genom den utredning, som anförtratts åt 1931 års gymnastiksakkunniga och som ligger till grund för den i år framlagda propositionen i ärendet (prop. nr 152).

Såsom framgår av propositionen, har nämnda sakkunnigförslag utsatts för en ytterst skarp och allvarlig kritik från såväl karolinska institutets lärarkollegium som serafimerlasarettets direktion, d. v. s. från just de medicinska institutioners sida, åt vilka riksdagen velat anförtro uppdraget att meddela den nya, förbättrade sjukgymnastutbildningen. Vad som från detta håll säges, måste alltså anses vara förtjänt av en alldeles särskild uppmärksamhet, då nu riksdagen går att fatta ståndpunkt till det framlagda omorganisationsförslaget.

I denna kritik påvisas bl. a., att de sakkunniga i fråga om sjukgymnastutbildningen icke tagit vederbörlig hänsyn till riksdagens ovanberörda direktiv i fråga om begränsandet av den för de båda linjerna gemensamma undervisningen och utmönstrandet av obehövliga utbildningsmoment. Den omfattande samundervisningen i ämnen, som huvudsakligen tillhöra den ena

linjens utbildningsområde, synes, framhåller kollegiet vidare, sammanhånga med strävan att bibehålla gymnastikdirektörstiteln. Kollegiet ställer sig, nu som tidigare, avvisande mot bibehållandet av denna titel. Det synes även undertecknad lyckligast om nämnda titel avskaffades, varigenom skulle vinnas ett klarare framhållande av att utbildningen numera skall inriktas på tvenne i stort sett helt skilda arbetsuppgifter: å ena sidan gymnastiklärarens och idrottsledarens, å andra sidan sjukgymnastens.

Karolinska institutets lärarkollegium riktar i fortsättningen en ingående kritik mot det sätt, varpå enligt sakkunnigförslaget samarbetet mellan å ena sidan gymnastiska centralinstitutet och å andra sidan karolinska institutet och serafimerlasaretter skulle ordnas. Då dessa senare institutioner komma att bära det moraliska ansvaret för såväl den undervisning, de blivande sjukgymnasterna skola åtnjuta, som den sjukvård, vilken skall ägnas patienterna å den föreslagna nya gymnastikpolikliniken vid serafimerlasaretten, synes det vara rättvist och sakligt befogat, att den medicinska högskolan erhåller ett sådant inflytande på planerandet och ledandet av nämnda undervisning, att denna kan hållas på ett plan, som motsvarar den medicinska vetenskapens krav.

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om lärartillsättningar, undervisningen i olika medicinska ämnen, ledningen och kontrollen av denna undervisning samt av arbetet på polikliniken är, såsom i de nämnda yttrandena uppvisas, på många punkter synnerligen otillfredsställande. Lärarkollegiet anser en ny utredning om dessa till stor del outredda frågor vara alldeles oundgänglig och förklarar sig på det bestämdaste avstyrka förslaget.

Till en viss grad har Kungl. Maj:t sökt avhjälpa de sålunda påpekade bristerna i sakkunnigförslaget genom att föreslå vissa ändringar i detsamma. Sålunda har t. ex. den gemensamma undervisningen något begränsats, karolinska institutet och serafimerlasaretten ha beretts ökat inflytande på tillsättandet av lärartjänster i medicinska ämnen, undervisningen i sjukdomslära har nedsatts med en tredjedel av timtalet, och i fråga om den nya polikliniken ha den medicinska sakkunskapens krav ansetts bära beaktas. Å andra sidan har departementschefen av kostnadsskäl motsatt sig en ändring i fråga om den föreslagna lärartjänsten i sjukgymnastik och anatomi, vars innehavare dessutom enligt förslaget skulle vara poliklinikföreståndare. Att en dylik kombination ur flera synpunkter är ohållbar, och att undervisningen i det viktiga ämnet anatomi bör anförtros åt en fackanatomi, synes dock vara uppenbart, varför en ändring även på denna punkt torde vara ofrånkomlig.

Även om hänsyn toges till de av departementschefen föreslagna förbättringarna, torde det nu framlagda förslaget näppeligen kunna läggas till grund för ett definitivt riksdagsbeslut i denna betydelsefulla fråga. Många viktiga punkter äro nämligen fortfarande outredda. Den knappt tillmätta tiden har gjorts, att det av karolinska institutets lärarkollegium avgivna yttrandet icke kunnat innehålla en verkligt fullständig och noggrann granskning av sakkunnigförslaget. Universitetskanslern har därför också hemställt, att till-

fälle måtte beredas kollegiet att vidare och fullständigt yttra sig i ärendet. Departementschefen medger för egen del, att vägande skäl onekligen kunna anföras för att tillmötesgå denna kanslerns hemställan. Och det må tillfogas, att denna hemställan förefaller så mycket mera berättigad som de sakkunniga förvånande nog underlåtit att förhandla med karolinska institutet och lasarettsdirektionen angående formerna för det föreslagna samarbetet. Att departementschefen detta oaktat icke tillmötesgått en så befogad anhållan, berör, upplyses det, på hans önskan att få fram förslaget till avgörande redan i år. Man kan till fullo behjärta det önskvärda i att denna sedan mer än två årtionden debatterade organisationsfråga snarast möjligt vinner sin lösning. Men innan detta kan ske, måste uppenbarligen utredningen vara slutförd, så att riksdagen klart kan skönja, vad omorganisationen innebär. Departementschefen förklarar, att »den närmare utformningen av de bestämmelser rörande samarbete, som jag i det föregående skisserat, torde böra ske först sedan förnyat yttrande i ämnet inhämtats från karolinska institutets lärarkollegium och serafimerlasarettets direktion, varjämte även centralinstitutets direktion torde böra beredas tillfälle att ånyo yttra sig». Här ställes alltså i utsikt en fortsatt och ingående utredning. En sådan är givetvis också av behovet påkallad och torde böra ske genom förhandlingar mellan de av departementschefen nämnda myndigheterna. Men att låta denna utredning äga rum först efter det riksdagen redan fattat sitt beslut, står knappast i överensstämmelse med en sund parlamentarisk arbetsmetod. Det riktiga och lämpliga torde vara, att resultatet av den ännu ej slutförda undersökningen föreligger färdigt, innan riksdagen fattar sin slutliga ståndpunkt i ärendet, och det ytterligare uppskov, som härav kan föranledas, lär icke kunna anses medföra någon risk för organisationsfrågans lyckliga lösning.

På grund av det ovan anförda får jag härmed föreslå,

att riksdagen, med avslag å propositionen nr 152, ville

dels hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för nästkommande års riksdag framlägga nytt förslag i fråga om gymnastiska centralinstitutets omorganisation i enlighet med de av 1931 års riksdag beslutade grundlinjer och på grundval av den ytterligare utredning i ärendet, som må komma att finnas behöfvlig,

dels i riksstaten för budgetåret 1932/33 med oförändrade be-
lopp uppföra

det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet å 106,000 kronor samt

det ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m. vid gymnastiska centralinstitutet å 13,000 kronor,

dels till extra personal vid gymnastiska centralinstitutet m. m. för budgetåret 1932/33 anvisa ett extra anslag å 7,410 kronor att utgå med den fördelning som av Kungl. Maj:t bestämmes,

dels ock till ökat arvode åt föreståndaren för gymnastiska centralinstitutet under budgetåret 1932 33 för samma budgetår anvisa ett extra anslag av 2,800 kronor.

Stockholm den 9 mars 1932.

Ivan Pauli.
